

УДК 727.97; 727.012

Кравченко І. Л.*к .арх., доцент кафедри теорії архітектури**Київського національного університету будівництва і архітектури**krav4ira73@gmail.com*

ORCID 0000-0002-3972-5215

Васильченко Д. К.*ст. групи АБС-63 кафедри теорії архітектури**Київського національного університету будівництва і архітектури**vasilchenko.dasha21@gmail.com*

ORCID 0000-0003-3824-6500

ОБРАЗ В АРХІТЕКТУРІ ДИТЯЧИХ ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація: в статті розглянуто основні засади формування образів дитячих позашкільних закладів на основі аналізу наукових досліджень вітчизняних та зарубіжних авторів. Визначено найбільш впливові чинники формування образності будівель закладів даного типу.

Ключові слова: образ, дитячий позашкільний заклад.

Постановка проблеми. Архітектура - одне з найдавніших і значних за своїм впливом на людину видів мистецтв. Форми архітектури впливають на емоції, архітектура бере участь в задоволенні всієї широти потреб людини, як матеріальних, так і духовних. Прекрасне і доцільне в архітектурі народжується в єдиному процесі формоутворення. Образна мова архітектури відображає широкі узагальнення, ідеї та емоції, які мають значення для суспільства або епохи в цілому. Дія архітектури на людину посилюється тим, що вона постійно знаходиться в сфері впливу архітектурного середовища [8].

Образ обумовлює перше враження, яке виробляється людиною щодо архітектури. Саме синтез образів великої кількості об'єктів створює загальне враження про дане середовище: чи є воно комфортним, чи ворожим, чи спонукає людину до певної дії, чи спрямовує її у задуманому митцем напрямку тощо.

Формування особистості є найголовнішим завданням суспільства. Найбільш інтенсивно цей процес відбувається у дитинстві. Створення можливості для гармонійного, всебічного розвитку дитини є основою цього процесу. У будь-якому віці паралельний розвиток розумових та фізичних здібностей є запорукою формування гармонійної особистості. Важливим є дослідження образів архітектури дитячих позашкільних закладів, адже це середовище підсвідомо впливає на формування особистостей.

Засоби і форми архітектури, засновані на принципах художності і символічності, містять в собі певні змістові та конструктивні структури, які несуть в собі естетичну наповненість і можуть або з першого погляду свідомо сприйматися людиною, або формувати в її свідомості складну систему асоціацій і образних стереотипів [1].

Образ дитячої позашкільної будівлі формується за допомогою використання архітектурних та дизайнерських прийомів, до яких можна віднести:

- поєднання функцій, які зумовлюють створення великогабаритних приміщень (басейн, спортивна зала, виставкова зала), з дрібно-чарунковими (робочі кімнати, тренерські кімнати, кімнати для певної вікової групи дітей тощо), розмежування в просторі функціональних зон;
- дотримання санітарно-гігієнічних вимог (рівень освітленості, рівень шуму у приміщеннях, їх належна аерація, орієнтація приміщень по сторонах світу, рівень вологості повітря тощо);
- об'єднання нового об'єкту з існуючим навколишнім середовищем, створення видових ракурсів;
- використання принципів художності та символічності при оздобленні фасадів та інтер'єрів, грамотне застосування кольорів та текстур відповідно до функціонального призначення певної зони, застосування тактильних поверхонь, застосування в доцільних місцях декоративно-ігрових елементів.

Дані прийоми та засоби в більшості спрямовані на створення простору, що спонукає дитину до певної дії або емоційної реакції.

У проектах сучасних дитячих позашкільних закладів втілюються такі сучасні тенденції архітектури як «зелене» будівництво, енергоефективність, принципи адаптивної та соціально-спрямованої архітектури, параметричної архітектури, застосовуються прийоми реновації та ревіталізації.

На думку Серебреннікової Т. А., фактори, що властиві техногенній епосі, диктують методи формоутворення, які систематизуються і складаються в загальну знаково-символічну картину. Таким чином, архітектура являє собою певний інформаційний простір. У своїй роботі авторка виділяє основні принципи створення архітектури як інфопростору, до яких відносяться:

- принцип взаємоперевідності (кожен елемент і-простору має властивість замінятися, переводитися, проектуватися, утворюючи архітектуру, яка є відображенням розвитку науки і техніки);
- принцип адаптації (архітектура – структура, яка пристосовується до змінюваних факторів оточуючого середовища за рахунок своєї модульної структури, мобільності, можливості трансформування та екологічності);

- принцип презентації (архітектура - емоційний передавач простору, часу і місця) [2].

Виготський Л. С. (Виготський Лев Семенович (1896–1934) – видатний радянський психолог, творець культурно-історичної концепції розвитку вищих психічних функцій) дійшов висновку, що навколишнє середовище визначає розвиток особистості через переживання дитиною впливу середовища. Він зазначає, що в залежності від віку, від розвитку свідомості дитини, змінюється ставлення до неї [4].

Основним завданням установи додаткової освіти є виховання дитини як різнобічної творчої особистості, духовно багатой, що має високий морально-патріотичний принцип [3]. В даний час додаткова освіта дітей представлена цілим рядом напрямків:

- художньо-естетична;
- науково-технічна;
- спортивно-технічна;
- еколого - біологічна;
- фізкультурно-оздоровча;
- туристсько-краєзнавча;
- військово-патріотична;
- соціально-педагогічна;
- культурологічна;
- економіко-правова

Дані напрямки можна згрупувати у три основні спрямування: культурно-спортивні, науково-освітні та мистецькі.

Облік ергономічних вимог до елементів середовища є важливою умовою створення архітектурного середовища. Антропометричні, фізіологічні та психологічні особливості користувачів дитячого закладу, відрізняються від ергономічних вимог середовища, призначеного тільки для дорослих людей. Вони полягають в наступному:

- створення елементів архітектурного середовища, відповідних до зросту і розміру дитини;
- забезпечення комфортності, функціональної надійності та безпеки;
- розвиваючий характер предметного середовища;
- діяльнісно-віковий підхід;
- інформативність (різноманітність тематики, комплексність, різноманіття матеріалів і іграшок);
- збагаченість і наукоємність предметного середовища, наявність природних і соціокультурних засобів, що забезпечують різноманітність діяльності дитини та її творчість;
- варіативність предметного середовища і її елементів;
- поєднання традиційних і нових компонентів середовища;
- забезпечення наявності складових елементів середовища і співвідносними їх з макро- і мікропросторі ігрової діяльності дітей;

- забезпечення естетичних та гігієнічних показників [6].

Основою для дослідження архітектурного середовища з метою здійснення оптимальних умов для виховного процесу також може бути періодизація, проведена Рене Заззо (27.10.1910 – 20.09.1995 рр., французький психолог, голова паризької школи генетичної психології), у якій періоди психологічного розвитку дитини збігаються зі ступенями системи виховання і навчання дітей:

1 етап: (до 3-х років) - раннє дитинство;

2 етап: (3-5 років) - дошкільний вік;

3 етап: (6-12 років) - період навчання, підготовки до школи, шкільна освіта [7].

Формоутворення виявлених функціональних елементів архітектурного середовища дитячого дошкільного закладу будується в триєдності основних характеристик:

1. Визначення функціонально-планувальної схеми згідно навчально-виховного процесу, відповідної вікової групи дітей;

2. Вибір конструктивної системи і геометричних членувань форми, що враховує антропометричні, фізіологічні та психологічні особливості дитини - користувача цього середовища;

3. Вибір ідейного і тематичного задуму і реалізація за допомогою засобів архітектурної композиції, образно-колеристичного рішення і наявності мобільних предметних компонентів архітектурного середовища [5].

Шаповал Н. Г. (кандидат архітектури, доцент КНУБА) вважає, що основні закономірності сучасного формотворення базуються на принципах архітектурної композиції: рівноваги архітектурних мас, єдності і супідрядності архітектурних форм, упорядкованості елементів, співрозмірності частин і цілого, на принципі тектонічності архітектурних форм [9]. На думку автора, основоположним фактором формоутворення є соціальне призначення архітектурного об'єкта [10].

Висновок. На формування образу будівлі закладів позашкільної освіти впливають багато чинників. Основними є функціональне призначення будівлі, місце розташування та клімат, вікова структура майбутніх відвідувачів, місткість позашкільних осередків, певні соціально-психологічні засади тощо. Але треба розуміти, що все вищезгадане покликано сформувати, насамперед, предметно-інформативне середовище для дитини, яке спонукатиме до пошуку себе як особистості, розвитку та надбання навичок і, в решті решт, подальшої інтеграції у суспільство.

Література.

1. Абдулаев Т. Н. Образное проектирование и современные направления в развитии архитектуры / «Архитектон: известия вузов» № 10. - 2005
2. Серебренникова Т. А. Принципы формообразования в архитектуре в эпоху информационного взрыва / «Архитектон: известия вузов» № 30. - 2010
3. Книга Е.Н. Факторы, влияющие на архитектуру учреждений дополнительного образования
4. Мещеряков Б.Г. Взгляды Л.С. Выготского на науку о детском развитии // Культурно-историческая психология. 2008. № 3. С. 103–112.
5. Ламехова Н. В. Психология восприятия как формообразующий фактор в архитектуре детских дошкольных учреждений / «Архитектон: известия вузов» № 28. - 2009
6. Современные образовательные программы для дошкольных учреждений / под ред. Т.И. Ерофеевой. – М.: Академия, 1999. – 344 с.
7. Шубенков М.В. Структурные закономерности архитектурного формообразования: учеб. пособие / Шубенков М.В. – М.: Архитектура-С, 2006. – 320 с.: ил.
8. Архитектурно-конструктивное проектирование общественных зданий: учебное пособие / В. Ф. Фомина. – Ульяновск: УлГТУ, 2007. – 97 с.
9. Шаповал Н. Г., Прикладна теорія архітектурної композиції: Навч. посіб. для студ. архітектур. ф-ту / Н. Г. Шаповал; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - К., 2000. - 372 с.
10. Шаповал Н. Г., Основи архітектурного формоутворення: Навч. посіб.- К.: Основа, 2008.- 448 с.:іл.

Аннотация

Кравченко И. Л., к. арх., доцент; Васильченко Д. К., ст. группы АЗС-63 кафедры теории архитектуры Киевского национального университета строительства и архитектуры.

Образ в архитектуре детских внешкольных учреждений.

В статье рассмотрены основные принципы и средства формирования образов детских внешкольных учреждений на основе анализа научных исследований отечественных и зарубежных авторов. Определены наиболее влиятельные факторы формирования образности зданий данного типа.

Ключевые слова: образ, детское внешкольное учреждение.

Abstract

Kravchenko I.L., architect, PhD, associated professor; Vasylchenko D.K., ABC-63 student of architectural theory department of Kyiv National University of Construction and Architecture.

Image in the architecture of children's out-of-school establishments.

The article considers the main principles and ways of forming images of children's out-of-school establishments on the basis of the native and foreign author's scientific research analysis. The most influential forming factors of these type's building imagery are determined.

Keywords: image, children's out-of-school establishment.